

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 94

חקת תשס"ט

"זאת חוקת התורה" (יט ב)

או שאר טריפות וכיצד אנו שורפים אותה ומשתמשים בה, אלא על כרחך שהולכים אחר הרוב.

וזה רמוז בדברי רש"י שהשטן ואומות העולם מונים את ישראל, מלשון מנין וספירה וכמובן שהם הרוב. ואז שואלים את ישראל מדוע אינכם הולכים לעבוד עבודה זרה כמונו, ואם תאמר שאין הולכים אחר הרוב, א"כ מה המצוה הזאת (פרה אדומה) ומה טעם יש בה (שהולכים אחר הרוב) ואם כן גם אתם צריכים ללכת אחר הרוב ולעבוד עבודה זרה, ועל זה באה התשובה חוקה חקתי גזירה גזרתי ואין לך רשות להרהר אחריה.

"זאת חוקת התורה" (יט ב)

רש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונים את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה.

שואל **רבי רחמים חי חוויטא** בספרו "שיירי מנחה" מדוע בשאר המצוות שנחשבות "חוק" לא כתבה התורה חוקה חקתי גזירה גזרתי?

ומתוך ה"שיירי מנחה", שאמנם בשר בחלב ושעטנז וכדו' הם אמנם מצוות חוקיות שאין בהם טעם וסברה. אבל אותן אנו מקיימים ביננו לבין עצמנו וכי מנין לו לגוי לדעת שאני שפכתי את המרק מפני שמישהו ערבב אותו בכפית חלבית. אבל פרה אדומה הלא צריכים לחפש ולקנות בדמים מרובים מהגוי. כמו הסיפור שמובא בגמרא על דמא בן נתינא, ולכן פה בפרה אדומה אמרה התורה שאם הגויים יצחקו עלינו, נדע מה לענות להם.

"ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת" (יט יז)

בספר "שיח אבות" מביא בשם האדמו"ר **רבי ברוך מרדכי מקוידינוב** לבאר פסוק זה בדרך רמז על פי מה שחז"ל אומרים שיצר הרע נקרא "טמא". ואם כן באה התורה ללמדנו איך להתגבר על היצר. "ולקחו לטמא" כלומר כדי לנצח את הטמא, את היצר הרע, "מעפר" שיזכיר לעצמו שהוא עפר כי עפר אתה ואל עפר תשוב, ובוזה "שרפת החטאת", על ידי זה יצליח להתגבר על מי שנאמר "לפתח חטאת רובץ". וממשיכה התורה ואומרת "ונתן עליו מים חיים" זו התורה וכמאמר חז"ל בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין.

רש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונים את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה.

בפשטות כוונת רש"י שהשטן ואומות העולם מונים כלומר מצערים, עושים אונאת דברים. אך **רבי מאיר מפרמישלן זצ"ל** פירש ורמוז בדבריו הקדושים של רש"י דבר נוסף:

דהנה כשיהודי הולך לעשות איזו מצוה מיד בא השטן – היצר הרע – ואומר לו שזו מצוה קטנה מאד, ומה בכך ובשביל מה, ואפילו יעשה לא יצא מזה כלום, אך היהודי מתגבר ואומר לו מה אכפת לי מהדברים שלך, הלא כך כתוב בתורה. ומה עושה השטן? מיד בא מצד שני ואומר ליהודי אה, אשריך שזכית כזאת מצוה גדולה כמה מתוקה המצוה וכמה גדול שכרה, ומנסה להחטיאו בגאווה כדי לנשלו מהמצוה ושכרה. והעצה לכך היא שאחרי שאדם עושה מצוה ישכח ממנה.

וזה רמוז בדברי רש"י ז"ל: לפי שהשטן ואומות העולם באים ואומרים ליהודי מה המצוה הזאת – זה לפני שהוא עושה, אומרים לו בשביל מה, והלא אין במצוה שום דבר. אבל אחרי שעושה באים ואומרים לו ומה טעם יש בה, איזו מצוה גדולה וכמה מתוקה ובודאי תקבל על זה שכר גדול וכו' וכו'. לפיכך אמר הכתוב חוקה חקתי גזירה גזרתי, לפני המצוה אל תחשוב למה. ואחרי המצוה אין לך רשות להרהר בה, פשוט תשכח ממה שעשית ועל ידי זה ישאר לך השכר לעתיד לבא.

"זאת חוקת התורה" (יט ב)

רש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונים את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה.

בספר "**ילקוט האורים**" מבאר דברי רש"י אלו בדרך דרוש, על פי מה שכתוב בגמרא ששאל כופר אחד דהנה כתוב בתורה "אחרי רבים להטות" והואיל והגויים הם הרוב, מדוע איננו הולכים בדרכם ואיננו עובדים עבודה זרה?

והנה בחולין דף יא לומדת הגמרא שהולכים אחר הרוב ממצות פרה אדומה. שהרי את הפרה האדומה שורפים כשהיא שלמה ואם כן יש לחשוש שמא ניקב קרום המוח

"ותמת שם מרים וגו' ולא היה מים לעדה וגו' וירב העם עם משה וגו' לא מקום זרע ותאנה וגפן ורימון ומים אין לשותות" (כ א, ב)

ויש לדייק מדוע דוקא עכשיו כשנגנזה בארה של מרים ולא היה מספיק מים לשותות באו עם ישראל להתלונן שלא מקום זרע תאנה וגפן ורימון. וכמו כן כשמשה רבינו פתר את הבעיה הלא לא הביא עצים, רק מים!?

ומתוך בספר **"פני אריה זוטא"** (הובאו דבריו ב"ליקוט האורים") על פי דברי חז"ל בסנהדרין דף יז "כל עיר שאין בה וכו' אין תלמיד חכם רשאי לגור בתוכה רבי עקיבא אומר אף מיני פירות, שמיני פירות מאירים את העינים".

ובמדרש הובא מעשה בסומא אחד שירד לטבול במים ונזדמנה לו בארה של מרים וטבל ונתרפא. ועוד יש בשולחן ערוך אור"ח סימן רצט "ויש אומרים לדלות בכל מוצאי שבת כי בארה של מרים סובב כל מוצאי שבת כל הבארות ומי שפוגע בו וישתה ממנו יתרפא מכל תחלואיו".

ועל פי זה יבואר, שכוונת עם ישראל במה שהתאוו כל מיני פירות דוקא עכשיו אחרי מיתת מרים, מפני שעכשיו נסתלקה בארה של מרים שהיתה מסוגלת לכל מיני רפואות, ולהאיר את העינים, ועכשיו כשהסתלקה הבאר אמרו בני ישראל הרי אסור לנו לגור במקום זה מפני שאין פה רופא ורפואות. וכמו שכתוב בעירובין דף נה כל עיר שאין בה ירק אין תלמיד חכם רשאי לדור בה ולכן ציוה הקב"ה וחזרה להם בארה של מרים ומעתה אין צורך לכל מיני ירקות ופירות הנזכרים למעלה והכל מיושב.

"שמעו נא המורים" (כ ז)

תהילים כו נאמר "ויקציפו על מי מריבה וירע למשה בעבורם כי המרו את רוחו ויבטא בשפתיו" אומר על פסוק זה הגאון **רבי שמחה הכהן רפפורט זצ"ל** לפרש מה שכתוב במדרש שהשכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה ולפי זה לכאורה קשה מפני מה נענש משה שאמר שמעו נא המורים, הרי השכינה היתה מדברת מתוך גרונו והוא לא עשה כלום. אך בגמרא כתוב כל הכועס, אם נביא הוא שכינה מסתלקת ממנו ואם כן כיון שבא משה לכלל כעס, דיבר הוא עצמו בפיו שמעו נא המורים ולכן נענש. וזה מה שאמר הפסוק בתהילים וירע למשה בעבורם כי המרו את רוחו. כלומר, בני ישראל המרו את רוחו של משה שהביאוהו לכלל כעס וממילא נסתלקה השכינה

ממנו ואז ויבטא בשפתיו, ששפתיו הן הדוברות ולא שכינה מדברת מתוך גרונו. ("ליקוטי בשמים")

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן וגו' על גבול ארץ אדום לאמר יאסף אהרן אל עמיו וגו'" (כ כד)

פירש"י ז"ל, מגיד שמפני שנתחברו כאן להתקרב לעשו הרשע נפרצו מעשיהם וחסרו הצדיק הזה, וכן הנביא אומר ליושפט (דברי הימים) בהתחברך עם אחיזי פרץ ה' את מעשיך. וקשה, למה לא נתפס אהרן כי אם על העון הזה דייקא, וי"ל, כי בהיות אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ובהיות מעשה אבות סימן לבנים, כאשר אמר עשו ליעקב נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, השיב לו יעקב אדוני יודע כי הילדים רכים וגו', יעבר נא וגו', ולא רצה שום התחברות כלל, מפני סכנת הילדים ח"ו, והנה כי כן, אם כי חביב השלום, אך אין שלום אמר ה' לרשעים, וכ"כ הרחק מעלי דרכיך. הנה כי כן בא האות מן אהרן קדוש ה', אשר הוא ה"י עמוד השלום בקרב ישראל, ובהתקרבותם לארץ ישראל עלולים היו לחשוב ללכת דרך שלום גם שם. ע"כ בזה ששם נסתלק עמוד השלום ונחסר הצדיק הזה דוקא, לידע ולהודיע שבהתחברך לרשע פרץ ה' את מעשיך, כי שם גבול השלום אשר לא תעבור בו. א"כ ה"י בזה העונש מידה כנגד מידה, כשהם התקרבו ורצו בשלום עם עשו הרשע חסרו ע"י זה את מדת השלום האמיתי. והנה ענני הכבוד ה"י בזכות אהרן, ובכח מידתו של אהרן, שהוא מידת השלום האמיתי, באו ענני הכבוד, והם הם שפלטו את עוברי העבירה מחוץ לענן, והם הם שהגינו עליהם מפני עמלק ימש"ו, וכדו"ל, מפני שמידת השלום האמיתית בין יראי ה' ולחושבי שמו זהו הכח הגדול של ענני הכבוד שפולטים עוברי עבירה (ר' עקביא יוסף ז"ל).

וצ"ל, מה התחברות היתה שם, הלא רק עברו דרך גבולם, ונענשו בפרצה כזו. אבל הטעם הוא, דרך משל, שאם נכנס אדם למקום מבושם הוא יוצא בריחות נעימים של בשמים, ולהיפך כשהוא נמצא במקום שהריחות רעים, הגם שלא נגע בשום דבר, בכל זאת כשהוא יוצא משם נודפים ממנו ריחות רעים, כן הוא ממש בעניני הרוחניות, במקום שחטאים נמצאים שם האויר של חטא ושל טומאה. וזהו הביאור של דברי רש"י ז"ל, הגם שכלל ישראל הלכו לדרכם ולא ה"י לשם שום משא ומתן או התחברות עם אדום, אבל מכיון שפגעו במקום טומאה, מציאות הדבר היא שהאויר הזה עושה רושם עד כדי כך שחסרו הצדיק הזה. ("ליקוטי אברהם")

